

SCIENCE
PROBLEMS.UZ

ISSN 2181-1342

Actual problems of social and humanitarian sciences
Актуальные проблемы социальных и гуманитарных наук

**Ijtimoiy-gumanitar
fanlarning dolzarb
muammolari**

9/S-son (4-jild)

2024

SCIENCEPROBLEMS.UZ

IJTIMOIIY-GUMANITAR FANLARNING DOLZARB MUAMMOLARI

№ 5/9 (4) - 2024

АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО- ГУМАНИТАРНЫХ НАУК

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

TOSHKENT-2024

BOSH MUHARRIR:

Isanova Feruza Tulqinovna

TAHRIR HAY'ATI:

07.00.00- TARIX FANLARI:

Yuldashev Anvar Ergashevich – tarix fanlari doktori, siyosiy fanlar nomzodi, professor, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat boshqaruvi akademiyasi;

Mavlanov Uktam Maxmasabirovich – tarix fanlari doktori, professor, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat boshqaruvi akademiyasi;

Xazratkulov Abror – tarix fanlari doktori, dotsent, O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti.

Tursunov Ravshan Normuratovich – tarix fanlari doktori, O'zbekiston Milliy Universiteti;

Xolikulov Axmadjon Boymahammadovich – tarix fanlari doktori, O'zbekiston Milliy Universiteti;

Gabrielyan Sofya Ivanovna – tarix fanlari doktori, dotsent, O'zbekiston Milliy Universiteti.

Saidov Sarvar Atabullo o'g'li – katta ilmiy xodim, Imom Termiziy xalqaro ilmiy-tadqiqot markazi, ilmiy tadqiqotlar bo'limi.

08.00.00- IQTISODIYOT FANLARI:

Karlibayeva Raya Xojabayevna – iqtisodiyot fanlari doktori, professor, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti;

Nasirxodjayeva Dilafuz Sabitxonovna – iqtisodiyot fanlari doktori, professor, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti;

Ostonokulov Azamat Abdukarimovich – iqtisodiyot fanlari doktori, professor, Toshkent moliya instituti;

Arabov Nurali Uralovich – iqtisodiyot fanlari doktori, professor, Samarqand davlat universiteti;

Xudoyqulov Sadirdin Karimovich – iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti;

Azizov Sherzod O'ktamovich – iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent, O'zbekiston Respublikasi Bojxona instituti;

Xojayev Azizxon Saidaloxonovich – iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent, Farg'ona politexnika instituti

Xolov Aktam Xatamovich – iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat boshqaruvi akademiyasi;

Shadiyeva Dildora Xamidovna – iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent v.b, Toshkent moliya instituti;

Shakarov Qulmat Ashirovich – iqtisodiyot fanlari

nomzodi, dotsent, Toshkent axborot texnologiyalari universiteti

09.00.00- FALSAFA FANLARI:

Hakimov Nazar Hakimovich – falsafa fanlari doktori, professor, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti;

Yaxshilikov Jo'raboy – falsafa fanlari doktori, professor, Samarqand davlat universiteti;

G'aybullayev Otabek Muhammadiyevich – falsafa fanlari doktori, professor, Samarqand davlat chet tillar instituti;

Saidova Kamola Uskanbayevna – falsafa fanlari doktori, "Tashkent International University of Education" xalqaro universiteti;

Hoshimxonov Mo'min – falsafa fanlari doktori, dotsent, Jizzax pedagogika instituti;

O'roqova Oysuluv Jamoliddinovna – falsafa fanlari doktori, dotsent, Andijon davlat tibbiyot instituti, Ijtimoiy-gumanitar fanlar kafedrasini mudiri;

Nosirxodjayeva Gulnora Abdulkaxxarovna – falsafa fanlari nomzodi, dotsent, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Turdiyev Bexruz Sobirovich – falsafa fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent, Buxoro davlat universiteti.

10.00.00- FILOLOGIYA FANLARI:

Axmedov Oybek Saporbayevich – filologiya fanlari doktori, professor, O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti;

Ko'chimov Shuxrat Norqizilovich – filologiya fanlari doktori, dotsent, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Hasanov Shavkat Ahadovich – filologiya fanlari doktori, professor, Samarqand davlat universiteti;

Baxronova Dilrabo Keldiyorovna – filologiya fanlari doktori, professor, O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti;

Mirsanov G'aybullo Qulmurodovich – filologiya fanlari doktori, professor, Samarqand davlat chet tillar instituti;

Salaxutdinova Musharraf Isamutdinovna – filologiya fanlari nomzodi, dotsent, Samarqand davlat universiteti;

Kuchkarov Raxman Urmanovich – filologiya fanlari nomzodi, dotsent v/b, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Yunusov Mansur Abdullayevich – filologiya fanlari nomzodi, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat boshqaruvi akademiyasi;

Saidov Ulugbek Aripovich – filologiya fanlari nomzodi, dotsent, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat boshqaruvi akademiyasi.

12.00.00- YURIDIK FANLAR:

Axmedshayeva Mavlyuda Axatovna – yuridik fanlar doktori, professor, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Muxitdinova Firyuza Abdurashidovna – yuridik fanlar doktori, professor, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Esanova Zamira Normurotovna – yuridik fanlar doktori, professor, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan yurist, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Hamroqulov Bahodir Mamasharifovich – yuridik fanlar doktori, professor v.b., Jahon iqtisodiyoti va diplomatiya universiteti;

Zulfiqorov Sherzod Xurramovich – yuridik fanlar doktori, professor, O'zbekiston Respublikasi Jamoat xavfsizligi universiteti;

Xayitov Xushvaqt Saparbayevich – yuridik fanlar doktori, professor, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat boshqaruvi akademiyasi;

Asadov Shavkat G'aybullayevich – yuridik fanlar doktori, dotsent, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat boshqaruvi akademiyasi;

Ergashev Ikrom Abdurasulovich – yuridik fanlari doktori, professor, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Utemuratov Maxmut Ajimuratovich – yuridik fanlar nomzodi, professor, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Saydullayev Shaxzod Alixanovich – yuridik fanlar nomzodi, professor, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Hakimov Komil Baxtiyarovich – yuridik fanlar doktori, dotsent, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Yusupov Sardorbek Baxodirovich – yuridik fanlar doktori, dotsent, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Amirov Zafar Aktamovich – yuridik fanlar bo'yicha falsafa doktori (PhD), O'zbekiston Respublikasi Sudyalar oliy kengashi huzuridagi Sudyalar oliy

maktabi;

Jo'rayev Sherzod Yuldashevich – yuridik fanlar nomzodi, dotsent, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Babadjanov Atabek Davronbekovich – yuridik fanlar nomzodi, dotsent, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Rahmatov Elyor Jumaboyevich — yuridik fanlar nomzodi, Toshkent davlat yuridik universiteti;

13.00.00- PEDAGOGIKA FANLARI:

Xashimova Dildarxon Urinboyevna – pedagogika fanlari doktori, professor, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Ibragimova Gulnora Xavazmatovna – pedagogika fanlari doktori, professor, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti;

Zakirova Feruza Maxmudovna – pedagogika fanlari doktori, Toshkent axborot texnologiyalari universiteti huzuridagi pedagogik kadrlarni qayta tayyorlash va ularning malakasini oshirish tarmoq markazi;

Kayumova Nasiba Ashurovna – pedagogika fanlari doktori, professor, Qarshi davlat universiteti;

Taylanova Shoxida Zayniyevna – pedagogika fanlari doktori, dotsent;

Jumaniyozova Muhayyo Tojiyevna – pedagogika fanlari doktori, dotsent, O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti;

Ibraximov Sanjar Urunbayevich – pedagogika fanlari doktori, Iqtisodiyot va pedagogika universiteti;

Javliyeva Shaxnoza Baxodirovna – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), Samarqand davlat universiteti;

Bobomurotova Latofat Elmurodovna — pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), Samarqand davlat universiteti.

19.00.00- PSIXOLOGIYA FANLARI:

Karimova Vasila Mamanosirovna – psixologiya fanlari doktori, professor, Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti;

Hayitov Oybek Eshboyevich – Jismoniy tarbiya va sport bo'yicha mutaxassislarni qayta tayyorlash va malakasini oshirish instituti, psixologiya fanlari doktori, professor

Umarova Navbahor Shokirovna– psixologiya fanlari doktori, dotsent, Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti, Amaliy psixologiyasi kafedrasi mudiri;

Atabayeva Nargis Batirovna – psixologiya fanlari doktori, dotsent, Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti;

Shamshetova Anjim Karamaddinovna – psixologiya fanlari doktori, dotsent, O‘zbekiston davlat jahon tillari universiteti;

Qodirov Obid Safarovich – psixologiya fanlari doktori (PhD), Samarkand viloyat IIB Tibbiyot bo‘limi psixologik xizmat boshlig‘i.

22.00.00- SOTSILOGIYA FANLARI:

Latipova Nodira Muxtarjanovna – sotsiologiya fanlari doktori, professor, O‘zbekiston milliy universiteti kafedra mudiri;

Seitov Azamat Po‘latovich – sotsiologiya fanlari doktori, professor, O‘zbekiston milliy universiteti;

SodiqovaShohida Marxaboyevna – sotsiologiya fanlari doktori, professor, O‘zbekiston xalqaro islom akademiyasi.

23.00.00- SIYOSIY FANLAR

Nazarov Nasriddin Ataqulovich –siyosiy fanlar doktori, falsafa fanlari doktori, professor, Toshkent arxitektura qurilish instituti;

Bo‘tayeov Usmonjon Xayrullayevich –siyosiy fanlar doktori, dotsent, O‘zbekiston milliy universiteti kafedra mudiri.

OAK Ro‘yxati

Mazkur jurnal Vazirlar Mahkamasi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi Rayosatining 2022-yil 30-noyabrdagi 327/5-son qarori bilan tarix, iqtisodiyot, falsafa, filologiya, yuridik va pedagogika fanlari bo‘yicha ilmiy darajalar yuzasidan dissertatsiyalar asosiy natijalarini chop etish tavsiya etilgan ilmiy nashrlar ro‘yxatiga kiritilgan.

“Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb muammolari” elektron jurnali 2020-yil 6-avgust kuni 1368-sonli guvohnoma bilan davlat ro‘yxatiga olingan.

Muassis: “SCIENCEPROBLEMS TEAM” mas’uliyati cheklangan jamiyati

Tahririyat manzili:

100070. Toshkent shahri, Yakkasaroy tumani, Kichik Beshyog‘och ko‘chasi, 70/10-uy. Elektron manzil:

scienceproblems.uz@gmail.com

Bog‘lanish uchun telefon:

(99) 602-09-84 (telegram).

07.00.00 – TARIX FANLARI

<i>Насретдинова Дилфуза Мухаммадиновна</i> ЖЕНЩИНЫ ТАТАРКИ В КУЛЬТУРНОЙ ЖИЗНИ ТУРКЕСТАНА	13-19
<i>Хужаниязов Уктам Ешбаевич</i> ҚОРАҚАЛПОҚ ДАВЛАТ АКАДЕМИК МУСИҚАЛИ ТЕАТРИ МУСТАҚИЛЛИК ЙИЛЛАРИДА	20-25
<i>Saidaxmatov Sharifbek Toshpo'latovich</i> SURXONDARYO VA QASHQADARYO VILOYATLARIDA DEMOGRAFIK O'ZGARISHLAR, AHOLI BANDLIGI VA MIGRATSIYA JARAYONLARI	26-32
<i>Yakubov O'tkir Shermamatovich</i> XX ASRNING UCHINCHI CHORAGIDAGI IQTISODIY, IJTIMOY O'ZGARISHLAR VA ULARNING DEMOGRAFIK JARAYONLARGA TA'SIRI	33-37
<i>Саидбобоева Гулзора Нематжоновна</i> ЎРТА ОСИЁ ЭНЕРГЕТИКАРИНИНГ I СЪЕЗДИ ХУСУСИДА	38-43
<i>Muminov Orifxuja</i> QIZILQUMNING LANDSHAFTI VA TARIXIY GEOLOGIYASI	44-49
<i>Avalova Gulshod Murodullayevna</i> HOJI BEKTOSH VALI – MUTASAVVUF FAYLASUF. HOJI BEKTOSH VALI MAJMUASI: TARIXI VA BUGUNGI KUNDAGI AHAMIYATI	50-55
<i>Айтмуратова Жанълсын Жалгасовна, Жамалов Нурлан Юсупович</i> БУЮК АЛЛОМАЛАРИМИЗНИНГ МЕРОСИНИ ЎРГАНИШ АСОСИЙ ВАЗИФАМИЗ	56-61
<i>Qurbonova Marg'uba</i> TIL SOHASIDAGI O'ZBEKISTON HUKUMATI SIYOSATI, O'ZBEK TILINING DAVLAT TILI SIFATIDAGI NUFUZINI OSHIRISH ISTIQBOLLARI	62-68
<i>Shoto'rayeva Sitora Xudoyberdi qizi</i> BUXORO XONLIGIDA TOJIDDIN HASANHOJANING TUTGAN O'RNI VA IJTIMOY FAOLIYATI	69-72
<i>Убайдуллаева Моҳисадаф Суннатилла қизи</i> ҚЎҒИРЧОҚ ЎЙИНИНГ ЭНГ ҚАДИМГИ НОМОДДИЙ МАДАНИЙ МЕРОС СИФАТИДА	73-76
<i>Xoliqulov Rustam Sharipovich</i> YANGI O'ZBEKISTONDA KAMBAG'ALLIKNI QISQARTIRISH SOHASIDAGI AMALGA OSHIRILAYOTGAN CHORA-TADBIRLAR	77-82
<i>Fayziyev Farrux Uktamovich</i> IMKONIYATI CHEKLANGAN INSONLAR O'RTASIDA O'TKAZILADIGAN XALQARO SPORT MUSOBAQALARINING RIVOJLANISH TARIXI	83-90
<i>Азаматова Гулмира Байирбековна</i> МЕҲНАТ МИГРАНТЛАРИНИ ИЖТИМОЙ-ИҚТИСОДИЙ ҚўЛЛАБ-ҚУВВАТЛАШНИНГ АЙРИМ ЖИҲАТЛАРИ	91-96

08.00.00 – IQTISODIYOT FANLARI

<i>Nasirxodjayeva Dilafruz Sabitxanovna, Abduvohidov Behzod</i> ISHBILARMONLIK MUHITINI SHAKLLANTIRISHDA KICHIK BIZNES VA XUSUSIY TADBIRKORLIKNI O'RNI	97-107
<i>Абдуллаев Алтинбек Янгибаевич, Холиёров Парда Саъдуллаевич</i> КОРХОНАЛАРДА ИНВЕСТИЦИЯЛАР ҲИСОБИНИНГ ИЛМИЙ-МЕТОДОЛОГИЯСИНИ ТАКОМИЛЛАШТИРИШ	108-124
<i>Payazov Murod Maksudovich</i> “O'ZBEKISTON TEMIR YO'LLARI” AJDA YO'LOVCHI TASHISH TIZIMINI MODERNIZATSIYALASH DAVR TALABI	125-131
<i>Юнусов Бегенч Мавланбердиевич</i> ИҚТИСОДИЁТ ТАРМОҚЛАРИДА ИШЛАБ ЧИҚАРИШ РИВОЖЛАНИШИНИ БАШОРАТЛАШ, УЛАРНИНГ МЕТОДОЛОГИК АСОСЛАРИ	132-143
<i>Qo'chqarov Baxtiyor Hoshimjanovich, Sayitbaev Shermirza Datkamirzaevich</i> KICHIK BIZNES VA TADBIRKORLIK SUBYEKTLARINI AYLANMA VOSITALARINI SHAKLLANTIRISHDAGI MUAMMOLAR VA RIVOJLANTIRISH ISTIQBOLLARI	144-151
<i>Мадрахимов Кахрамон Эгамберганиевич</i> МИНТАҚАВИЙ ИҚТИСОДИЙ СИЁСАТНИНГ СТРАТЕГИК УСТУВОР ЙЎНАЛИШЛАРИ	152-161
<i>Palvaniyazov Anvar Amatovich</i> МАМЛАКАТ ИҚТИСОДИЙОТИГА ХОРИЙИY INVESTITSIYALARNI JALB ETISHDA INVESTITSION SIYOSATNING AHAMIYATI	162-165
<i>Raximbayev Akmal Azatboyevich</i> HUDUDLARDA SANOAT AGLOMERATSIYALARINI SHAKLLANTIRISH BO'YICHA ХОРИЙИY TAJRIBALARDAN FOYDALANISH	166-172
<i>Rahmanova Rushana</i> O'ZBEKISTONDA TURIZM RIVOJI VA KADRLAR TAYYORLASHDAGI MUAMMOLAR	173-178
<i>Hayrullayev Shaxram Yunus o'g'li</i> SAMARQAND VILOYATIDA XIZMAT KO'RSATISH SOHASINING RIVOJLANISH TENDENSIYALARI VA DINAMIKASI	179-186
<i>Qodirov Bahodir Tursunovich</i> “QAYTA TIKLANUVCHI ENERGIYA MANBALARI”NING O'ZBEKISTON IJTIMOIIY-IQTISODIY TARAQQIYOTIDAGI O'RNI	187-192
<i>Bekjanov Dilmurad Yuldashovich, G'oyibnazarov Muxammad Xamidbekovich</i> LIZING MUNOSABATLARINI RIVOJLANTIRISHDA SAMARALI MARKETING STRATEGIYALARINING AHAMIYATI	193-199
<i>Masharipova Durdona</i> RAQAMLI PLATFORMALARNING GLOBAL TASHQI SAVDOGA TA'SIRI: IMKONIYATLAR VA MUAMMOLAR	200-206
<i>Нурмухамедова Барно Исмаиловна, Урунова Гульнара Чарикулиевна</i> ПРАВОВЫЕ АСПЕКТЫ РЕАЛИЗАЦИИ ИНИЦИАТИВНОГО БЮДЖЕТИРОВАНИЯ В УЗБЕКИСТАНЕ	207-213

Xidirova Marg'uba Rustamovna, Zakirov Asilbek Adilovich
 KORPORATIV BOSHQARUV MEKANIZMLARI ORQALI AKSIYADORLIK JAMIYATINING
 RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISH 214-218

09.00.00 – FALSAFA FANLARI

Ismoilov Maxamadixon
 TALABALARDA FALSAFIY TAFAKKURNI SHAKLLANTIRISHNING DOLZARB
 MUAMMOLARI 219-223

Shaydullayev Normuhammad
 INSON VA JAMIYAT O'ZARO ALOQALARI: MUVOZANAT VA RIVOJLANISH 224-228

Раджапбоева Хуршида Мақсудовна
 ШАРОФ РАШИДОВ БАДИИЙ-АДАБИЙ МЕРОСИДАГИ ЭСТЕТИК КЛИШЕНИНГ
 УНИКАЛ ЎЗИГА ХОСЛИГИ 229-233

Abdullayeva Marhabo Uskinbayevna
 YUSUF XOS HOJIB "QUTADG'U BILIG" ASARIDA AXLOQ MASALASI..... 234-239

Ризаев Илҳом
 ТАРТИБ ВА ХАОС: ЎЗ-ЎЗИНИ ТАШКИЛЛАШТИРИШ ҲОЯЛАРИНИНГ
 ТАРИХИЙ ТАДҚИҚИ 240-247

Niyozova Nilufar
 OQILONA TURMUSH SHAROITINI YARATISHDA OILANING O'RNI 248-252

Usmonov Farrux
 FAN ETIKASI TUSHUNCHASINING TIZIMLI TAHLILI 253-258

Mirjavxarova Feruzaxon Usmonjonovna
 AYOLLARNI QO'LLAB-QUVVATLASHNING IJTIMOY, IQTISODIY VA MADANIY ASOSLARI:
 TARIXDAN BUGUNGI KUNGACHA 259-266

Primov Baxriddin Abdiraxmonovich
 JAMIYAT BARQARORLIGINI TA'MINLASHDA MA'NAVIY VA G'OYAVIY
 MEKANIZMLAR 267-272

Raxmankulov Farxod Raximkulovich
 ISLOHOTLAR JARAYONIDA MULKDORLAR QATLAMINING MILLIY O'ZLIGINI
 ANGLASHINING O'ZIGA XOS JIHATLARI 273-278

Asatov Sodiq Safarovich
 YANGI O'ZBEKISTONDA MILLIY VA UMUMINSONIY QADRIYATLARGA PRAGMATIK
 YONDASHUVLARNING IJTIMOY-FALSAFIY TAHLILI 279-284

Yusupova Feruza Zoyirovna
 AXLOQIY TAFAKKURNING TAKOMILASHUVIDA AXLOQIY IDEALGA BO'LGAN
 EHTIYOJ 285-290

Aripova Zulfiyaxon Solijonovna
 SINERGETIKANING FALSAFIY VA IJTIMOY DUNYOQARASHGA TA'SIRI 291-296

Saodatov Alimardon Abduraxmonovich
 YOSHLARDA TABIAT IFLOSLANISHINI OLDINI OLISH VA UNI ASRAB AVAYLASH
 MADANIYATINI SHAKLLANTIRISH 297-302

<i>Matluba Abduqodirovna Abdalimova</i> FALSAFIY TAFAKKURNI RIVOJLANTIRISHDA ANALITIK VA KRITIK YONDASHUVLAR	303-307
<i>Safarova Tumaris Rustamkulovna</i> KOTIB CHALABIYNING SHARQ ILM-FAN TARAQQIYOTIDA TUTGAN O'RNI	308-312
<i>Tursunov Muxiddin Boltaevich</i> АФСОНАВИЙ ДУНЁҚАРАШНИНГ ЎЗИГА ХОС ХУСУСИЯТЛАРИ ВА УНИНГ ИНСОН ТАФАККУРИГА ТАЪСИРИ	313-316
<i>Mamanov Jamoliddin Abduraximovich</i> XRISTIANLIK DININING KELIB CHIQISHI VA G'ARB DAVLATLARIGA TARQALISHI	317-326
10.00.00 - FILOLOGIYA FANLARI	
<i>Karimova Ozodakhon Avazovna</i> LINGUOPRAGMATIC STUDY OF PHRASEOLOGICAL UNITS WITH A SOMATIC COMPONENT IN ENGLISH AND UZBEK LANGUAGES	327-338
<i>Sayfiddinova Gulnoza</i> MILLIY UYG'ONISH DAVRI QO'QON ADABIY MUHITIDAGI AYRIM TURKUM SHE'RLARNING JANRIY XUSUSIYATLARI	339-344
<i>Abdullayev Ziyodbek Mansurovich</i> O'ZBEK VA NEMIS TILLARI ANTROPONIMIKASIDA ZAMONAVIY TENDENSIYALAR: KONTRASTIV TAHLIL	345-352
<i>Otaboyeva Mazmuna Rahimovna</i> FE'LNING SEMANTIK VA GRAMMATIK KATEGORIYALARIDAGI DARAJALANISHI: O'ZBEK VA INGLIZ TILLARI MISOLIDA	353-359
<i>Алиева Эльвина, Темирова Озода</i> ПОВЕЛЕНИЯ И ПОБУДИТЕЛЬНЫЕ ВЫСКАЗЫВАНИЯ СО ЗНАЧЕНИЕМ ЖЕЛАНИЯ В ПОЭТИЧЕСКИХ ТЕКСТАХ В. Ф. ХОДАСЕВИЧА	360-365
<i>Norqobilov Sanjar Rahmat o'g'li</i> BADIIY TARJIMADA LEKSIK-GRAMMATIK TRANSFORMATSIYALAR TADQIQI (JON GRINNING "THE FAULT IN OUR STARS" ROMANINING O'ZBEK TILIGA TARJIMASI MISOLIDA)	366-372
<i>Maxmudova Farangiz Muzaffar qizi</i> SAID AHMAD HAJVIYALARIDA YUKLAMALARNING AHAMIYATI	373-378
<i>Abdumajitov Xurshid Alisher o'g'li</i> MULOQOT VA MADANIYAT SHARHIDAGI SPORT TILI	379-382
<i>Rajabova Karomat Chorshanbi qizi</i> TURKOLOGIYADA SO'ZLASHUV USLUBIGA DOIR IZLANISHLAR	383-389
<i>Abdujalilova Ruxshona Abdug'afforzoda</i> INGLIZ VA O'ZBEK TILLARIDA JINOIY LINGVISTIK BIRLIKLARNING SHAKLLANISHIDA STILISTIK VOSITALARNING O'RNI	390-396
<i>Xasanova Kamila Baxtiyorovna</i> STUDYING ETHNOGRAPHIC VOCABULARY IN THE UZBEK LANGUAGE	397-401
<i>Бобаева Шахноза</i> ОСОБЕННОСТИ ЯЗЫКОВЫХ ЕДИНИЦ В РЕЧИ	402-407

<i>Рузибаева Азиза Қаҳрамановна</i> АВАЗ ЎТАР ИЖОДИНИНГ ЎЗБЕК ТИЛИГА ТАЪСИРИ	408-413
<i>Umurzakova Aygul Umarovna</i> ARAB TILSHUNOSLIGIDA ZIYORAT TURIZMI TERMINOLOGIYASINING LINGVISTIK XUSUSIYATLARI VA RIVOJLANISH JARAYONI	414-418
<i>Sobirova Nodirabegim Murodjon qizi, Egamberdiyeva Sarvinoz Esonali qizi</i> STILISTIK FIGURALARNING TARJIMADAGI O'ZIGA XOSLIGI	419-423
<i>Xo'jamberdiyeva Gavhar Ilhom qizi</i> INGLIZ TILIDA "CHILD" KONSEPTINI AKS ETTIRUVCHI NOMINATSIYALAR	424-427
<i>Мирзаева Феруза Самижоновна</i> ЎЗБЕК ХАЛҚ МАҚОЛЛАРИДА АНТРОПОНИМЛАРНИНГ ҚЎЛЛАНИЛИШИ	428-433
<i>Badalbayeva Maloxat Yulchiyevna</i> TRANSLATION FEATURES OF EMERGENCY TERMS IN ENGLISH AND UZBEK: A COMPARATIVE ANALYSIS	434-438
<i>Berdimurotova Sevara Maxmudovna</i> RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR SOHASIDAGI O'ZBEK VA INGLIZ TILLARIDAGI NEOLOGIZMLARNING YASALISH USULLARI VA QO'LLANILISH XUSUSIYATLARI	439-444
<i>Po'latova Sarvinoz Botir qizi</i> INGLIZ VA O'ZBEK TILLARIDA ZIDDIYATLI KOMMUNIKATSIYANING LIGVISTIK EKSPERTIZASI	445-449
<i>Aripova Saodat Taxirovna</i> INGLIZ VA O'ZBEK TILLARIDAGI NIKOYALAR TARJIMASINING LINGVOKULTUROLOGIK XUSUSIYATLARI	450-453
<i>Azamatova Gulnoza</i> THE GRAMMATICAL CATEGORY OF NUMBER IN THE GERMAN LANGUAGE	454-458
12.00.00 – YURIDIK FANLAR	
<i>Мухитдинова Фирюза</i> КОНЦЕПТУАЛЬНЫЕ И ПОЛИТИКО-ПРАВОВЫЕ ОСНОВЫ РАЗВИТИЯ СИСТЕМЫ СОЦИАЛЬНОЙ ЗАЩИТЫ НАСЕЛЕНИЯ В НОВОМ УЗБЕКИСТАНЕ	459-465
<i>Itomniyozov Doniyorbek Baxtiyor o'g'li</i> MULKNI BEGONALASHTIRISH SHARTNOMALARIGA OID KONSEPTUAL YONDASHUVLAR	466-470
<i>Ёкубов Шухратжон Восиджон угли</i> ИСКУССТВЕННЫЙ ИНТЕЛЛЕКТ КАК АВТОР И ИЗОБРЕТАТЕЛЬ: АНАЛИЗ ПРАВОВОЙ ЗАЩИТЫ ПРОИЗВЕДЕНИЙ И ИЗОБРЕТЕНИЙ, СОЗДАННЫХ ИИ, В РАМКАХ АВТОРСКОГО ПРАВА И ПАТЕНТНОГО ПРАВА	471-477
<i>Худайбердиева Мафтуна Зафар кизи</i> ОБЕСПЕЧЕНИЕ ПРАВА ДЕТЕЙ НА БЕСПЛАТНОЕ И КАЧЕСТВЕННОЕ ОБРАЗОВАНИЕ: МЕЖДУНАРОДНЫЕ ДОСТИЖЕНИЯ И АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ	478-483
<i>Begimov Rufat Musurmonovich</i> KONSTITUTSIYA – HUQUQ VA ERKINLIKLARIMIZ KAFOLATI	484-488
<i>Миножиддинов Абдурасул Баходирович</i> АЛИМЕНТ МАЖБУРИЯТЛАРНИНГ АЙРИМ МАСАЛАЛАРИ	489-494

<i>Иброҳимов Азимжон Абдумумин угли</i> “ЎЗБЕКИСТОН ФУҚАРОЛИК ҚОНУНЧИЛИГИДА КОРПОРАТИВ МУНОСАБАТЛАРГА ОИД ҚОИДАЛАРНИ ТАКОМИЛЛАШТИРИШ: КОНЦЕПТУАЛ ЁНДАШУВ”	495-500
<i>Koryog'diyev Bobur Umidjon o'g'li</i> O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI FUQAROLIK KODEKSINING YANGI TAHRIRI LOYIHASI BIRINCHI BO'LIM 6-BOVIDAGI KONSEPTUAL MASALALAR TAHLILI	501-507
<i>Ғайбуллаев Соҳибжон Ғайбуллаевич</i> ИЖАРА ШАРТНОМАСИГА ОИД ҚОНУНЧИЛИКНИ ТАКОМИЛЛАШТИРИШ БЎЙИЧА АЙРИМ ЁНДАШУВЛАР	508-514
<i>Саидов Бобур Баҳромжонович</i> ГРАЖДАНСКО-ПРАВОВЫЕ МЕХАНИЗМЫ ЗАЩИТЫ ПЕРСОНАЛЬНЫХ ДАННЫХ ПОЛЬЗОВАТЕЛЕЙ В ВЕБ-РАЗРАБОТКАХ	515-524
<i>Асадов Шаҳриддин Фаҳриддинович</i> РАҚАМЛИ ТЕХНОЛОГИЯЛАР АСОСИДА МАСЛАҲАТ ХИЗМАТЛАРИ КЎРСАТИШНИ ФУҚАРОЛИК-ҲУҚУҚИЙ ТАРТИБГА СОЛИШ	525-529
<i>Ганиев Ниҳолбек Валиевич</i> НОТИЖОРАТ КОРПОРАТИВ ТАШКИЛОТЛАР	530-536
13.00.00 – PEDAGOGIKA FANLARI	
<i>Ortiqova Nargiza Akramovna</i> O'QUVCHILARDA TARBIYAVIY QADRIYATLAR MANBALARI VOSITASIDA UZLUKSIZ MA'NAViy TARBIYANI OSHIRISHGA QARATILGAN SAMARALI PEDAGOGIK TEKNOLOGIYALAR	537-541
<i>Jamalova Nargiza Ulug'bek qizi</i> PEDAGOGIKA VA GUMANITAR FANLARINING JAMIYATDA TA'LIMNING O'ZGARISHI VA RIVOJLANISHIDA TUTGAN O'RNI	542-547
<i>Norboyev Nabijon Narziqulovich</i> SHAHMAT O'YININING SHAXS INTELEKTUAL SIFATLARINI SHAKLLANTIRISHGA TA'SIRI	548-553
<i>Batirov Behzod Baratovich</i> FIZIKA TA'LIM MAZMUNINI TABAQALASHTIRISHNING O'ZIGA XOSLIGI	554-559
<i>Razzoqova Mahliyo Qosimjonovna</i> GENDER METODINING NAZARIY ASOSLARI	560-564
<i>Xalilov Lenar Shevketovich</i> BO'LAJAK TASVIRIY SAN'AT O'QITUVCHILARIGA INNOVATSION O'QITISH USULLARINING SAMARADORLIGI VA PEDAGOGIK SHAROITLARI	565-569
<i>Turdimurodov Dilmurod Yo'ldoshevich</i> MAKTABGACHA YOSHDAGI BOLALAR JISMONIY TARBIYASINING PEDAGOGIK SHARTLARI	570-575
<i>Ernazarov G'olibjon Ne'matovich</i> JISMONIY YUKLAMADAN CHARCHASH VA QAYTARILISH DAVRLARINING FIZIOLOGIYASI	576-580
<i>Xudaykulova Dilbarxon Zokirovna, Erkinova Dilshoda Sherali qizi</i> BOLALARDA TADQIDIY FIKRLASH KO'NIKMALARINI SHAKLANTIRISHGA QARATILGAN PEDAGOGIK JARAYONNING ASOSIY XUSUSIYATLARI	581-586

<i>Eshdavlatov Abdullo Boybo'ri o'g'li, Uralov Sardor Abdulla o'g'li</i> TALABALARNING VOLEYBOL MASHG'ULOTLARIDA TEXNIK TAYYORGARLIGI	587-593
<i>Maxmudov Qudratbek Shavkat o'g'li</i> INGLIZ TILINI O'QITISHDA TALABALARNING MADANIYATLARARO MULOQOT KOMPETENSIYASINI TIL ELEMENTLARI ORQALI RIVOJLANTIRISH SAMARADORLIGI	594-607
<i>Mirzaeva Kamola Uralovna</i> THE ROLE OF THE FAMILY INSTITUTE IN EDUCATING A PROFESSIONAL GENERATION	608-612
<i>Tursunboyeva Mukhlisa Anvar kizi</i> BILINGUALISM AS A PROMISING FORM IN CHILDREN'S EDUCATION	613-619
<i>Ҳақназарова Нилуфар Қуранбоевна</i> ТАЪЛИМ ТРАНСФОРМАЦИЯСИ ШАРОИТИДА ПЕДАГОГ КАДРЛАР МАЛАКАСИНИ ОШИРИШНИНГ ПЕДАГОГИК ТИЗИМИНИ СТРУКТУРАВИЙ-ФУНКЦИОНАЛ ТАЪМИНОТИ	620-625
<i>Sheraliyeva Shahnoza Usmanovna</i> INGLIZ TILIDA TALABALAR YOZISH KO'NIKMALARINI SHAKLLANTIRISHDA TURLI YOZMA MATN NAMUNALARINI TAHLIL QILISHGA QARATILGAN MASHQLARNING AHAMIYATI	626-633
<i>Джанабаева Адина</i> ВОЗМОЖНОСТИ ЦИКЛА ПЕДАГОГИЧЕСКИХ ДИСЦИПЛИН В ФОРМИРОВАНИИ МЕТОДИЧЕСКОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ АНГЛИЙСКОГО ЯЗЫКА	634-641
<i>Xoliqnazarov Azamat Begaliyevich</i> TALABALARNING JISMONIY TARBIYA MASHG'ULOTLARIDA KUCH QOBILİYATLARINI RIVOJLANTIRISH	642-646
<i>Elboyeva Shaxnoza</i> QASHQADARYO VILOYATIDA PEDAGOGIKA FANINING RIVOJLANISHIDA XOTIN-QIZLARNING O'RNI	647-651
<i>Садиев Валижон</i> СОВРЕМЕННЫЕ ПОДХОДЫ К СОВЕРШЕНСТВОВАНИЮ ПЕДАГОГИЧЕСКИХ УСЛОВИЙ РАЗВИТИЯ ПАТРИОТИЧЕСКИХ КАЧЕСТВ УЧАЩИХСЯ В УСЛОВИЯХ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЙ ТРАНСФОРМАЦИИ	652-657
<i>Pulatova Muhabbat Egamberdievna</i> UZLUKSIZ KASBIY RIVOJLANTIRISH JARAYONIDA O'QITUVCHILARDA INNOVATSION KOMPETENSIYANI SHAKLLANTIRISH STRATEGIYASI	658-663

08.00.00-IQTISODIYOT FANLARI – ECONOMICAL SCIENCES

Received: 10 November 2024

Accepted: 15 November 2024

Published: 25 November 2024

Article / Original Paper

**THE ROLE OF SMALL BUSINESS AND PRIVATE ENTREPRENEURSHIP
IN SHAPING THE BUSINESS ENVIRONMENT**

Nasirkhodjayeva Dilafruz Sabitkhanovna,

“Economic theory” department of TDIU

Professor, Doctor of Economics (DSc)

Email: ndiliya@yandex.ru

Abduvahidov Behzod,

Teacher of the “Digital Economy” department of DTPI

Email: bekabduvohidov97@gmail.com

Abstract. In this thesis, the impact of shaping the business environment on the development of small business and private entrepreneurship in the country and how important it is in improving the socio-economic indicators of the region, and in addition Opinions, comments and analyzes about the impact of small business and private entrepreneurship in our country on regional economic indicators are presented.

Keywords: business, national economy, small business, private entrepreneurship, business environment.

**ISHBILARMONLIK MUHITINI SHAKLLANTIRISHDA KICHIK BIZNES
VA XUSUSIY TADBIRKORLIKNI O‘RNI**

Nasirxodjayeva Dilafruz Sabitxanovna,

TDIU “Iqtisodiyot nazariyasi” kafedrası

professori, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc)

Abduvohidov Behzod,

DTPI “Raqamli iqtisodiyot” kafedrası o‘qituvchisi

Annotatsiya. Ushbu maqolada ishbilarmonlik muhitini shakllantirishning mamlakatdagi kichik biznes va xususiy tadbirkorlikning rivojlanishiga ta’siri va mintaqani ijtimoiy-iqtisodiy ko‘rsatgichlarini oshirishda qay darajada ahamiyatli ekanligi va bundan tashqari mamlakatimizdagi kichik biznes va xususiy tadbirkorlikni hududiy iqtisodiy ko‘rsatgichlarga ta’siri haqida fikr, mulohazalar hamda tahlillar keltirilgan.

Kalit so‘zlar: biznes, milliy iqtisodiyot, kichik biznes, xususiy tadbirkorlik, ishbilarmonlik muhiti.

DOI: <https://doi.org/10.47390/SPR1342V4SI9Y2024N15>

Kirish. Bugungi kunda bozor iqtisodiyoti sharoitida rivojlanayotgan iqtisodiyotni harakatga keltiruvchi asosiy kuch sifatida kichik biznes va xususiy tadbirkorlik faoliyatini chuqur tahlil qilish va rivojlangan mamlakatlar tajribasini o‘rganish orqali mamlakatda

ishbilarmonlik muhiti yaxshilanishini ta'minlash zaruriyati ortib bormoqda. Chunki tadbirkor o'z faoliyati mobaynida nafaqat shaxsiy manfaat (foyda olish)ni ko'zlab ish qiladi, balki faoliyati orqali aholi bandligini ta'minlash, iqtisodiyotni yangi bosqichlarga ko'tarish kabi mamlakatning ijtimoiy masalalarini hal qilishda ko'maklashadi, bundan tashqari, soliqlar to'lash orqali davlat budjetiga o'z hissasini qo'shadi.

Yurtimizda kichik biznes va xususiy tadbirkorlik rivojlanishining muhim jihati shundaki, bu soha aholining o'rta qatlamini shakllantirish, iqtisodiyotning barqaror o'sishini ta'minlash, yangi ish o'rinlari yaratish va aholi daromadlarini oshirishda muhim rol o'ynaydi. Shu maqsadda, kichik biznes va xususiy tadbirkorlikni tezkor rivojlantirish uchun qulay ish-bilarmonlik muhiti yaratilmoqda va uning huquqiy asoslari yaxshilanmoqda.

Tadqiqot metodologiyasi. Ishbilarmonlik muhitini xorijiy ilg'or mamlakatlar tajribasidan samarali foydalanishning nazariy hamda amaliy yondashuvlarni o'rganish maqsadida mahalliy va xorijiy tadqiqotchilarning ilmiy ishlari, ilmiy adabiyotlar, davriy nashrlar tahlil qilindi, tavsiflovchi usullardan foydalanildi.

Adabiyotlar tahlili. Joriy 2024-yilning 6 oyida kichik tadbirkorlik subyektlarining eksport hajmi 3,8 mlrd dollarni tashkil etdi 2024-yilning yanvar-iyun oylarida kichik tadbirkorlik subyektlari tomonidan amalga oshirilgan mahsulot (ishlar va xizmatlar) eksporti hajmi 3,8 mlrd AQSH dollarini yoki umumiy eksport hajmining 28,9 % ni tashkil etgan[7; 1-b]. Bu ko'rsatkichlarga erishilishida asosiy mezon sifatida ish-bilarmonlik muhitini yaratilishi ta'siri katta hisoblanadi.

Shu o'rinda, muhit tushunchasining mazmuniga to'xtaladigan bo'lsak, "muhit (arabcha – o'rab olingan) – hayot, faoliyat kechadigan tabiiy yoki ijtimoiy sharoitlar majmui"[5; 663-664-b], "muhit – bu atrof-dagi shart-sharoit, holat, ushbu sharoitlar bilan bog'langan kishilar yig'indisi"[4; 7-8-b] deya izohlanadi. Demak, muhit – o'zining muayyan obyektiga nisbatan qulay hayotiy faoliyatni amalga oshirish imkoniyatini ta'minlovchi shart-sharoitlar majmuini ifodalaydi. Mashhur amerikalik iqtisodchi Y. Shumpeter (1883-1950) o'zining "Iqtisodiy rivojlanish nazariyasi"[3;29-b] kitobida, tadbirkorni novator (yangilik bunyod qiluvchi odam) deb ta'riflagan. Olim tadbirkorlik faoliyatini kapitalistik iqtisodiyotning rivojlanishida, iqtisodiy o'sishni ta'minlashda katta rol o'ynaydigan yangiliklarni joriy etishdan iborat, deb biladi[3; 2-6-c].

Mustaqillikka erishganimizdan buyon o'tgan qariyb 33 yillik davr mobaynida tadbirkorlik sohasida yuqori natijalarga erishilayotganini e'tiborga olgan holda ta'kidlash lozimki, mamlakatimizda hozirgi kunga qadar kichik biznes va xususiy tadbirkorlikning jadal rivojlanishiga bevosita va bilvosita to'sqinlik qilayotgan, tadbirkorlik faoliyati erkinligini cheklayotgan bir qator muammolar mavjud. Bevosita to'sqinlik qiluvchi omillar[4; 20-25,34-35-b]:

- Qonunchilikning barqaror emasligi Kichik biznes uchun doimiy o'zgarib turadigan qonunchilik va tartib-qoidalar tadbirkorlarning biznes rejalarini aniq tuzishiga xalaqit beradi.
- Soliq yuklamasi va byurokratik to'siqlar: Soliq tizimidagi murakkablik va ko'p turdagi soliq to'lovlari kichik tadbirkorlar uchun qo'shimcha xarajatlarni keltirib chiqaradi. Byurokratik tartib-qoidalar esa tadbirkorlar uchun hujjatlarni rasmiylashtirish jarayonini cho'zib yuboradi.

- Moliyaviy resurslarga yetishishning cheklanganligi: Bank kreditlari va boshqa moliyaviy manbalarga yetishishning murakkabligi kichik bizneslar uchun o‘shirish imkoniyatlarini cheklaydi. Xususan, kredit olish uchun yuqori garov talablari ko‘p tadbirkorlar uchun to‘siq bo‘lmoqda.
 - Raqobat muhiti va monopoliyalar: Ba‘zi sohalarda monopoliyalarning mavjudligi kichik tadbirkorlarning bozorga kirishiga va rivojlanishiga to‘sqinlik qiladi.
 - Yuqori darajadagi korrupsiya: Korrupsiya kichik bizneslarning turli davlat organlari bilan aloqalarida qiyinchilik tug‘diradi, bu esa biznes jarayonlarini sekinlashtiradi va qo‘shimcha xarajatlarni keltirib chiqaradi.
- Bilvosita to‘sqinlik qiluvchi omillar:
- Tadbirkorlik madaniyatining rivojlanmaganligi: O‘zbekistonda tadbirkorlik madaniyatining kam rivojlanganligi, ta‘lim va treninglarning yetarli emasligi ko‘plab potensial tadbirkorlarning faoliyatini boshlashiga to‘sqinlik qiladi.
 - Kadrlar yetishmasligi va malakasizligi: Ko‘plab kichik bizneslar o‘z sohalarida yetarli bilim va ko‘nikmaga ega mutaxassislarni topishda qiyinchilikka duch kelishadi, bu esa biznes jarayonlariga salbiy ta‘sir qiladi.
 - Infratuzilma muammolari: Elektr ta‘minoti, transport, va aloqa xizmatlaridagi cheklovlar kichik bizneslarning samaradorligini pasaytirishi mumkin.
 - Bozor ma‘lumotlarining yetarli emasligi: Bozor tahlili va tadqiqotlariga yetarli e‘tibor berilmagani sababli kichik bizneslar o‘z faoliyatlarini samarali rejalashtirishda qiyinchiliklarga duch kelishadi.
 - Ijtimoiy va iqtisodiy barqarorlikning pastligi: Yirik iqtisodiy o‘zgarishlar va valyuta kursining beqarorligi tadbirkorlar uchun noaniqliklarni oshiradi, bu esa ular uchun xavf-xatarlarni oshiradi.

Bu omillar kichik biznes va xususiy tadbirkorlikni rivojlantirishda sezilarli to‘siqlarni yuzaga keltiradi. Ularni bartaraf etish uchun davlat tomonidan aniq strategiyalar ishlab chiqilishi va tadbirkorlikni qo‘llab-quvvatlash choralarini kuchaytirish zarur.

Tahlil va natijalar. Yuqorida keltirilgan omillarni salbiy ta‘sirini qanday bartaraf etish mumkin, bu sharoitda, bugungi kunda ishlab chiqarish va biznes sohasida yetakchi bo‘lgan xorijiy mamlakatlar tajribasini o‘rganish va uni mintaqamiz sharoitlariga mos keladigan strategiyalarni ishlab chiqish maqbul bo‘ladi. Masalan, Xitoy hukumati kichik biznes va xususiy tadbirkorlik sohasining rivojlanishiga salbiy ta‘sir ko‘rsatuvchi omillarga qarshi turish uchun bir qator strategiyalarni amalga oshirgan, va quyida ularning asosiy choralarini ko‘rsatish mumkin.

Bevosita choralar:

- Qonunchilik va huquqiy himoya: Xitoy hukumati kichik bizneslarni qo‘llab-quvvatlash uchun huquqiy asoslarni yaratdi. 2007-yilda qabul qilingan Xususiy mulk to‘g‘risidagi qonun xususiy tadbirkorlarning mulkiy huquqlarini himoya qilishga qaratilgan bo‘lib, bu tadbirkorlar uchun ishonchli muhit yaratdi. Shuningdek, huquqiy tizim orqali kichik va o‘rta korxonalar uchun qulay shart-sharoitlar yaratilishi, jumladan, bankrotlik jarayonlarini tartibga solish kabi choralar ko‘rildi.
- Soliq imtiyozlari: Kichik va o‘rta biznesni rag‘batlantirish maqsadida soliq imtiyozlari joriy qilindi. Soliq yuklamasini kamaytirish orqali Xitoy hukumati kichik tadbirkorlar uchun soliq ma‘muriyatchiligini soddalashtirdi va ba‘zi sektorlarda nol darajali yoki

kamaytirilgan soliq stavkalarini qo'lladi. Bu choralar xususiy tadbirkorlarning o'sishini qo'llab-quvvatladi.

- Moliyaviy qo'llab-quvvatlash va kredit dasturlari: Xitoyda kichik bizneslarga moliyaviy resurslarga kirishni yaxshilash maqsadida turli imtiyozli kredit dasturlari va moliyaviy xizmatlar tashkil etildi. Xitoy Xalq Banki orqali kichik va o'rta korxonalar uchun arzon foizli kreditlar taqdim etildi. Shuningdek, moliya texnologiyalari (FinTech) sektorining rivojlanishi kichik bizneslar uchun kredit olish imkoniyatlarini kengaytirdi.
- Infratuzilmani rivojlantirish: Kichik biznes va tadbirkorlikni rivojlantirish uchun davlat tomonidan zamonaviy infratuzilma yaratish ishlari amalga oshirildi. Shu jumladan, internet tarmoqlarining kengaytirilishi, logistik xizmatlarning yaxshilanishi va sanoat zonalarini tashkil etilishi kichik tadbirkorlikni qo'llab-quvvatladi.

Bilvosita choralar:

- ✚ Raqobat muhiti va bozorni erkinlashtirish: Xitoy hukumati iqtisodiy islohotlar orqali bozorni erkinlashtirish choralari ko'rdi. Bu islohotlar natijasida ko'plab sohalarda monopoliyalari kamaytirildi va xususiy sektor o'sishi uchun kengroq imkoniyatlar yaratildi. Raqobat muhitining yaxshilanishi kichik bizneslar uchun yangi bozor imkoniyatlarini yaratdi.
- ✚ Texnologiya va innovatsiyalarni rag'batlantirish: Xitoy hukumati innovatsiyalarni qo'llab-quvvatlash orqali kichik bizneslar uchun raqobatbardosh ustunliklarni oshirdi. Texnoparklar, innovatsion markazlar, va ilmiy-tadqiqot institutlari orqali xususiy bizneslar yangi texnologiyalarni o'zlashtirish imkoniga ega bo'lishdi. Shuningdek, hukumat IT va texnologiya sektoriga sarmoya kiritishni rag'batlantirdi, bu esa kichik bizneslarga o'z mahsulotlarini raqamlashtirish va modernizatsiya qilishga yordam berdi.
- ✚ Kadrlar malakasini oshirish: Xitoyda tadbirkorlik madaniyatini rivojlantirish uchun ta'lim va malaka oshirish dasturlari amalga oshirildi. Hukumat tomonidan tashkil etilgan tadbirkorlik treninglari va kurslar kichik tadbirkorlar uchun zarur bo'lgan ko'nikmalarni oshirishga yordam berdi. Shuningdek, davlat universitetlari va xususiy sektor hamkorliklari orqali yangi biznes g'oyalarni rivojlantirish qo'llab-quvvatlandi.
- ✚ Tashqi savdo va eksportni qo'llab-quvvatlash: Xitoy hukumati kichik bizneslarni tashqi bozorlarga chiqishi uchun turli ko'mak dasturlarini joriy qildi. Bu borada eksportni rag'batlantirish, xalqaro ko'rgazmalarda ishtirokni moliyalashtirish, hamda xalqaro aloqalarni mustahkamlash orqali kichik va o'rta bizneslar uchun yangi savdo imkoniyatlari yaratildi.
- ✚ Bozor ma'lumotlariga kirishni ta'minlash: Bozor tadqiqotlari va statistik ma'lumotlarga oson kirish kichik bizneslar uchun muhim ahamiyatga ega. Xitoy hukumati kichik bizneslarning bozor tahlillariga kirishini osonlashtirish uchun raqamli platformalar va ma'lumotlar bazalarini tashkil qildi, bu tadbirkorlarga o'z faoliyatlarini samarali rejalashtirishga yordam berdi.

Iqtisodiy jihatdan rivojlangan mamlakatlar orasida AQShda ham kichik biznes va xususiy tadbirkorlikni tashkil etish va rivojlantirish uchun davlat va mahalliy budjetlardan to'g'ridan-to'g'ri moliyaviy yordam ko'rsatiladi. Mablag'larning taqdim etilishi asosan qaytarilish prinsipi asosida amalga oshiriladi, bu esa budjet mablag'laridan samarali foydalanishni ta'minlashga yordam beradi va umumdavlat manfaatlari yo'lida ustuvor bo'lgan

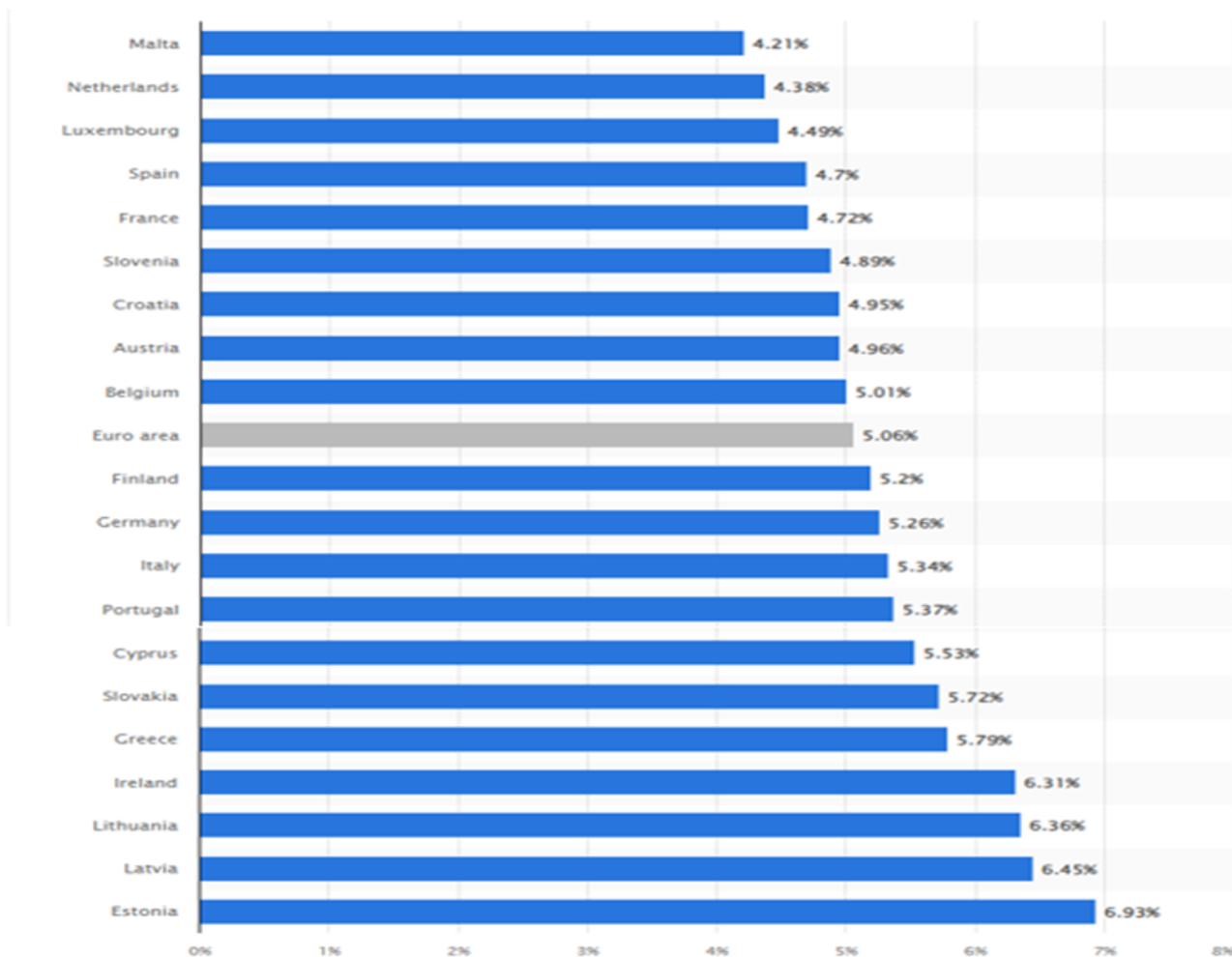
sohalarni maqsadli ravishda kreditlash imkonini yaratadi. Dunyoning boshqa mamlakatlaridan farqli ravishda, AQShda kichik korxonalar soliq imtiyozlaridan foydalanmaydilar, aksincha, ular moliyaviy kafolatlar, subsidiya, dotatsiya bilan qo'llab-quvvatlanib turadilar. AQShda kichik korxonalar faoliyatini subsidiyalashga yo'naltiriladigan davlat budjeti mablag'laridan kichik korxonalariga ko'pincha past foizlarda kreditlar beruvchi tijorat banklariga kafolatlar va kompensatsiyalarni ta'minlash uchun hamda yangi korxonalarni tashkil etish yoki amaldagilarni texnik qayta ta'mirlash ishlari amalga oshirilayotganda foydalaniladi. Bugungi kunda jadal rivojlanib borayotgan iqtisodiyot yo'nalishlaridan biri tadbirkorlikni qo'llab-quvvatlash bo'yicha AQSh tajribasi shundan iboratki, yirik korxonalardan chetlashish (voz kechish) va kichik firmalarni ko'paytirish zaruratligini tasdiqlaydi. Tadbirkorlik faoliyatining bunday shakli zamonaviy ilmiy-texnika taraqqiyoti yutuqlaridan samarali foydalanish va iste'molchilar ehtiyojini to'laroq qondirish imkonini beradi.

AQShda 70-yillarda "Kichik – juda soz" shiori olg'a surilgan bo'lib, amerikalik iqtisodchilar P.Piters va R.Uterment bir korxonada 500 kishidan ortiq ishlovchilarni bo'lishi jiddiy va kutilmagan muammolarni keltirib chiqaradi, deb hisoblashgan. Kichik hajmdagi firmalarda, aksincha, nafaqat yangiliklarni joriy qilish, balki mehnat unumdorligini oshirish imkonini ham beradi[7;151-b].

Quyidagi jadvalda keltirilgan Yevropa mamlakatlaridagi tadbirkorlar uchun ajratilgan kredit foizlariga nazar solar ekanmiz nima uchun Yevropada ishlab chiqarish va raqobatbardoshlik o'zining yuksak darajasiga chiqqanligini tushunish qiyin emas, ya'ni Yevropa mamlakatlarida tadbirkorlar uchun kredit stavkasi o'rtacha 4,21% dan 6,93% gacha tashkil etadi bu esa o'zbekistondagi tadbirkorlik uchun yaratilgan muhitdan ancha jozibador hisoblanadi bunga asosiy sabablar quyidagilardan iborat:

- 1) O'zbekistonda inflyatsiya darajasi nisbatan yuqori bo'lib, bu kredit foizlariga to'g'ridan-to'g'ri ta'sir qiladi.
- 2) Banklar kredit berishda qaytarilmaslik xavfini hisobga oladi. Kreditlar qanchalik xavfli bo'lsa, bank foizlarni shunchalik yuqori belgilaydi.
- 3) Ko'pgina banklarda yetarli pul mablag'lari yo'qligi sababli, ular bor resurslarini asosan kreditlarga yo'naltirishadi. O'zbekistonda katta miqdordagi pul mablag'lari bilan ishlaydigan moliyaviy bozorlar cheklangan, shuning uchun kreditlar qimmatroq bo'ladi.
- 4) Markaziy bankning asosiy stavkalari ham tijorat banklarining kredit stavkalariga ta'sir qiladi.

Yuqorida keltirilgan muammolar tadbirkorlar o'zini faoliyatini yuritishga katta ta'sir kuchiga ega hisoblanadi ammo bu muammolarni ijobiy hal etish uchun eng avvalo bu vaziyatni vujudga keltirayotgan richaglarni aniqlash lozimdir. Masalan tadbirkorga berilgan kreditni qaytmaslik xavf darajasi kreditni foiz stavkasini yuqorilashiga sabab bo'ladi deyiladi ammo tadbirkor qachon kreditni qaytarmaydi degan savolga hech kim e'tibor bermaydi, ya'ni tadbirkor moliyaviy savodxonligi yo'qligi eng asosiy sabablardan biri hisoblanadi bundan tashqari ko'pchilik tadbirkorlar tomonidan kredit maqsadli sarflanmasdan boshqa maqsadlarda foydalanishini ko'p kuzatamiz bunga asosiy sabab nazorat va qonun buzarlarga jiddiy javobgarliklarga tortilmasligi emasmi masalan biz havas qiladigan Xitoyda agar qaysidir mansabdor yoki jismoniy shaxs korrupsiyaga yo'l qo'yadigan yoki davlat budjetiga katta ziyon yetkazadigan bo'lsa u qonun buzarlari o'lim jazosi bilan jazolanadi bizda esa nari borsa uzoqroq muddatga qamaladi va ma'lum bir muddatdan keyin esa amnistiyaga tushib yana o'sha ishini

davom ettirish imkoniyati mavjud ya'ni yuqoridagi vaziyatni vujudga keltiruvchi asosiy sabab ijtimoiy-iqtisodiy institutlarning aslida belgilangan tartibda o'zining funksional vazifalarini bajarmasligi bo'lmoqda[6;254-b].

1-Jadval. Yevropa hududidagi nomoliyaviy korporatsiyalarga berilgan kreditlar bo'yicha o'rtacha foiz stavkasi 2024-yil iyul holatiga ko'ra, mamlakatlar bo'yicha [12]

Yevropa hududida kichik biznes va xususiy tadbirkorlikni rivojlantirish uchun yaratilgan imkoniyatlar quyidagi yo'nalishlarga qaratilgan:

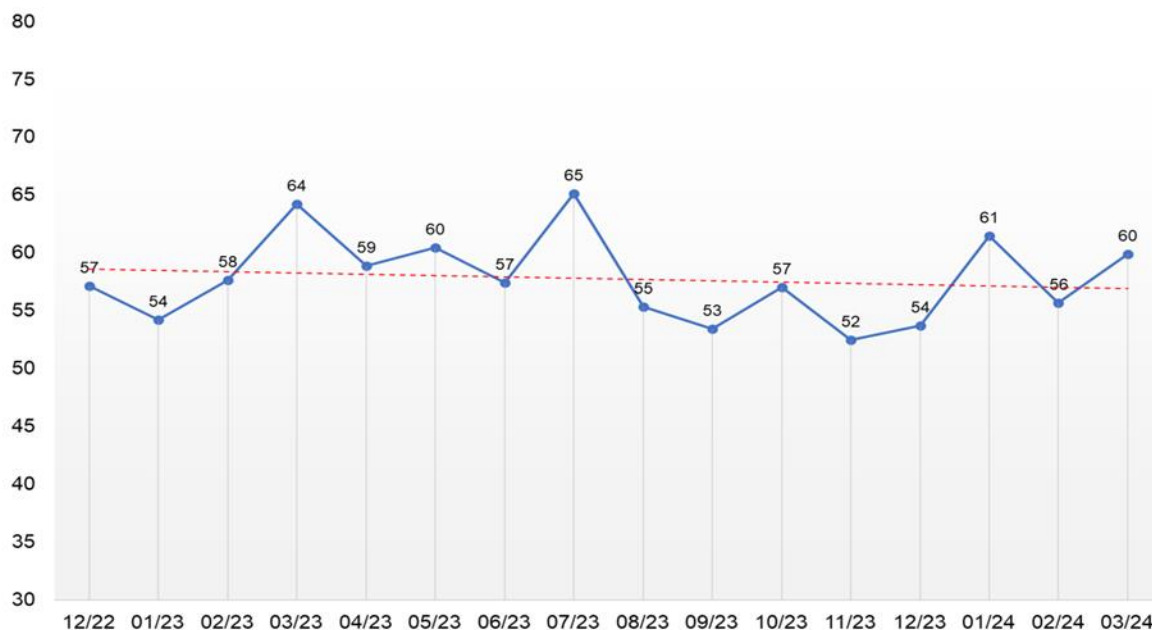
- ❖ Moliyaviy qo'llab-quvvatlash: Yevropa Investitsiya Banki (EIB) – EIB kichik va o'rta biznes (KOB) uchun moliyaviy qo'llab-quvvatlash manbalaridan biri hisoblanadi. Bank orqali kichik bizneslar arzon kreditlar olishlari va o'z bizneslarini kengaytirishlari mumkin. Yevropa Ittifoqi grantlari va kredit dasturlari: Yevropa Ittifoqi tadbirkorlar uchun maxsus grant va imtiyozli kredit dasturlarini taqdim etadi. Masalan, "Horizon Europe" dasturi innovatsiyalarni rag'batlantiruvchi grantlar taqdim etadi, COSME (Competitiveness of Enterprises and SMEs) esa kichik va o'rta bizneslar uchun moliyalashtirish va biznesni qo'llab-quvvatlash xizmatlarini taklif etadi.
- ❖ Bozorga kirish va savdo imkoniyatlari: Yagona bozor – Yevropa Ittifoqining Yagona bozor siyosati orqali tadbirkorlar Yevropa bo'ylab 500 milliondan ortiq aholiga ega yirik bozorga kirish imkoniyatiga ega. Bu tadbirkorlikni xalqaro miqyosda kengaytirish uchun juda qulay imkoniyatdir. Shuningdek, bojxona to'siqlarining yo'qligi va erkin savdo tartiblari biznes uchun savdo jarayonlarini osonlashtiradi. Erkin savdo

kelishuvlari: Yevropa Ittifoqi bir qator davlatlar bilan erkin savdo kelishuvlariga ega bo'lib, bu kichik va o'rta bizneslarga xalqaro bozorga chiqish imkoniyatlarini yaratadi. Ushbu kelishuvlar eksport va import faoliyatini kengaytirishga yordam beradi.

- ❖ Innovatsiyalarni qo'llab-quvvatlash: "Horizon Europe" – bu YI tomonidan tadbirkorlar va startaplar uchun innovatsiyalarni rivojlantirishga qaratilgan yirik dasturdir. Tadbirkorlar yangi texnologiyalarni ishlab chiqish va joriy etish uchun grantlar va ilmiy-tadqiqot loyihalariga moliyaviy qo'llab-quvvatlash olishlari mumkin.
- ❖ Soliq imtiyozlari va regulyator yordami: Soliq imtiyozlari – bir qator Yevropa mamlakatlari innovatsiyalar va yangi texnologiyalarni rivojlantiruvchi kompaniyalar uchun soliq imtiyozlari taqdim etadi. Masalan, Fransiya va Germaniya tadbirkorlar uchun soliq yukini kamaytirish orqali tadbirkorlik faoliyatini rag'batlantirishda katta rol o'ynaydi.
- ❖ Ta'lim va malaka oshirish dasturlari: Erasmus for Young Entrepreneurs – bu dastur yosh tadbirkorlarga tajriba va bilimlarni oshirish imkoniyatini beradi. Ular Yevropaning boshqa davlatlaridagi muvaffaqiyatli biznes egalari bilan hamkorlik qilib, amaliy ko'nikmalar olishlari va xalqaro tarmoqda o'zlarini tanitishlari mumkin.
- ❖ Tadbirkorlik infratuzilmasi: Biznes-inkubatorlar va akseleratorlar – Yevropada ko'plab biznes-inkubatorlar va akseleratorlar mavjud bo'lib, ular yangi tadbirkorlik loyihalariga qo'llab-quvvatlash, hamkorlik va investorlar bilan bog'lanish imkoniyatlarini taqdim etadi. Masalan, Berlin, Amsterdam va London kabi shaharlar Yevropa startap ekotizimining markazlari hisoblanadi.

Iqtisodiy tadqiqotlar va islohotlar markazi iqtisodiyotning turli sohalarida biznesning holati va rivojlanish istiqbollari baholash uchun olib borgan so'roviga ko'ra (2-jadval) umumiy biznes iqlimining o'sishi hozirgi baholash va kutishdagi ijobiy o'zgarishlarni aks ettirdi unga ko'ra mart oyida biznes iqlimining konsolidatsiyalashgan indeksi fevral oyiga nisbatan 4 punktga ko'tarilib, 60 ga etdi, bu esa biznes faoliyatining yanada o'sishini ko'rsatdi. Biroq, o'tgan mart oyida bu ko'rsatkich 64 punktdan yuqori edi. Biznes iqlimining o'sishi asosan qishloq xo'jaligi va sanoatning ijobiy tendensiyalari bilan bog'liq. Qishloq xo'jaligida biznes iqlimi indeksi bir oy ichida 20 punktga ko'tarildi. Bu korxonalarining joriy holatini baholashning 4 foiz punktga yaxshilanishi, talabning 6 ta bandga o'sishi va ishchilar sonining 14 ta bandga ko'payishi bilan bog'liq. Bundan tashqari, ushbu sektordagi korxonalarining kelajakdagi holatiga bo'lgan umidlar ham 4 ta bandga oshdi. Mart oyida sanoatdagi biznes-iqlim indeksi 2 punktga ko'tarildi, bu esa tadbirkorlarning o'z korxonalarining hozirgi va kelajakdagi holati bo'yicha prognozlarini yaxshilash bilan bog'liq. So'rov natijalariga ko'ra, kompaniyalarning 36% sanoatning hozirgi holatini yaxshi deb bilishadi, bu o'tgan oyga nisbatan 7 foiz punktga ko'pdir. Menejerlar, shuningdek, talabning 5 foiz punktga oshishini taxmin qilishmoqda. Biroq, mart oyida qurilish sohasida biznesni baholash 4 punktga, xizmat ko'rsatish sohasida esa 3 punktga kamaydi. Qurilishda hozirgi holatni baholash 10 punktga kamaydi va talabga bo'lgan umidlar 4 punktga kamaydi. Xizmat ko'rsatish sohasida biznesning kelajakdagi o'sishi bo'yicha umidlar barqaror bo'lib qoldi-kompaniyalarning qariyb 80% istiqbollarni ijobiy deb hisoblaydi, ammo ishchilar sonining ko'payishi bo'yicha umidlar 3 punktga kamaydi. Biznesning hozirgi holatini baholashning umumiy indeksi o'tgan oyga nisbatan 6 punktga ko'tarilib, 44 ga etdi. Bu sanoat, qurilish va qishloq xo'jaligi ko'rsatkichlarining o'zgarishi bilan bog'liq. O'sishning asosiy

hissasi qishloq xo'jaligi tomonidan amalga oshirildi, bu yerda ko'rsatkichlar 25 punktga yaxshilandi. Biroq, xizmat ko'rsatish sohasida 3 punktga ozgina pasayish kuzatildi.

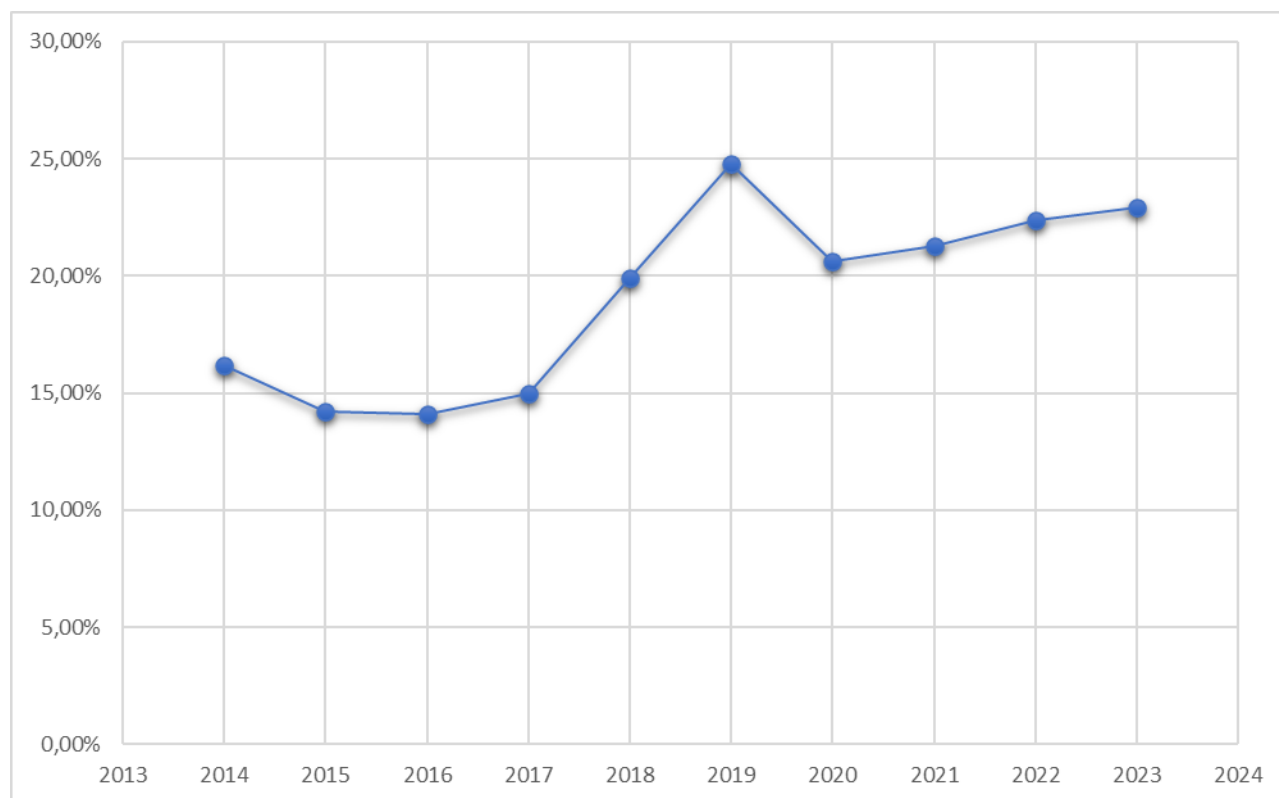
2-Jadval: O'zbekistonda ishbilarmonlik muhiti umumiy indeksi dinamikasi[14]

Iqtisodiy tadqiqotlar va islohotlar markazi iqtisodiyotning turli sohalarida biznesning holati va rivojlanish istiqbollarini baholash uchun o'tkazgan so'rovida qatnashgan tadbirkorlarning qariyb yarmi biznes yuritishda to'siqlar borligi haqida xabar berishdi. Bularga esa:

- ❖ Sanoatdagi tadbirkorlar tobora ko'proq moliyalashtirish;
- ❖ yuqori foiz stavkalari;
- ❖ elektr ta'minotidagi uzilishlar bilan bog'liq muammolarga duch kelishmoq.

Qishloq xo'jaligida asosiy qiyinchiliklar suv tanqisligi va elektr ta'minotidagi uzilishlar bilan bog'liq. Qurilish sohasida korrupsiyaga qarshi kurash yaxshi natijalarga erishdi. Biroq, xizmat ko'rsatish sohasida yuqori soliqlar va moliyalashtirish masalalari bilan bog'liq muammolar ko'paydi. Umuman olganda, tadbirkorlarni tashvishga soladigan asosiy muammolar moliyalashtirish, yuqori foiz stavkalari va soliq ma'muriyatini o'z ichiga oladi.

Quyidagi jadvaldan(3-Jadval) ko'rinib turibdiki O'zbekistonda tadbirkorlik faoliyatini yuritish uchun moliyaviy institutlardan beriladigan kreditlar foiz stavkalari juda baland ko'rsatgichga ega. Bu esa albatta biznesni yo'lga qo'yimoqchi bo'lgan tadbirkorlarni faoliyatni boshlashga to'siq bo'lmoqda. Chunki albatta tadbirkorlar olayotgan kreditlarini kelgusida qaytarishi kerak bo'ladi. Bu vaziyatda esa foiz stavkasi qanchalik baland bo'lsa vaziyat shuncha darajada tadbirkorlar olgan kreditlarini qaytarishi chigallashadi.

3- Jadval. So'nggi o'n yil ichida O'zbekistonda kreditning o'rtacha foizi o'zgarishi[13]

O'zbekiston bir necha yillar davomida tadbirkorlikni qo'llab-quvvatlash uchun qator islohotlar amalga oshirayotgan bo'lsada, ayrim sohalarida Yevropaga nisbatan ortda qolmoqda. Quyida O'zbekistonning Yevropadagi tadbirkorlik muhitidan ortda qolayotgan asosiy jihatlari keltirilgan:

❖ Qonunchilik va huquqiy barqarorlik

- Yevropa: Yevropa Ittifoqi davlatlarida tadbirkorlik uchun aniq va barqaror qonunchilik tizimi mavjud. Xususiy mulk huquqi, raqobatni tartibga soluvchi qonunlar, shuningdek, soliq qonunchiligi bo'yicha barqarorlik tadbirkorlar uchun ishonchli huquqiy muhit yaratadi. Tadbirkorlar qonunlardagi kutilmagan o'zgarishlardan kamroq xavotirda bo'ladilar.
- O'zbekiston: O'zbekistonda so'nggi yillarda tadbirkorlikni qo'llab-quvvatlashga qaratilgan qator islohotlar amalga oshirilgan bo'lsa-da, qonunchilik barqarorligi va huquqiy himoya darajasi hali ham Yevropaga nisbatan zaifroq. Xususiy mulk himoyasi va korxonalarni ro'yxatdan o'tkazish jarayonlaridagi byurokratik to'siqlar hali ham muhim muammolar bo'lib qolmoqda.

❖ Moliyaviy resurslarga kirish

- Yevropa: Yevropada kichik va o'rta bizneslar (KOB) uchun moliyaviy manbalarga keng kirish imkoniyati mavjud. Xususan, Yevropa Investitsiya Banki, KOBga mo'ljallangan moliyaviy dasturlar va xalqaro moliyaviy tashkilotlarning grantlari va kreditlari orqali tadbirkorlar kapital topishda qulay imkoniyatlarga ega. Shuningdek, FinTech xizmatlari va venture capital investitsiyalari rivojlangan.
- O'zbekiston: O'zbekistonda kichik va o'rta bizneslar uchun moliyalashtirish imkoniyatlari nisbatan cheklangan. Bank kreditlari olish qiyin bo'lib, ularning

shartlari qattiq va foiz stavkalari yuqori bo'lishi mumkin. Venture capital va startaplar uchun moliyalashtirish imkoniyatlari esa nisbatan kam rivojlangan.

❖ **Innovatsiyalar va texnologiyalar**

- Yevropa: Yevropa davlatlari innovatsiyalar va texnologiyalarni rivojlantirishda jahonning yetakchi hududlaridan biri hisoblanadi. Keng qamrovli texnoparklar, ilmiy-tadqiqot institutlari va "Horizon Europe" kabi yirik grant dasturlari mavjud. Yevropadagi kichik bizneslar innovatsiyalarni tijoratlashtirish va yangi texnologiyalarni joriy etishda ko'plab imkoniyatlarga ega.
- O'zbekiston: O'zbekistonda innovatsiyalarni rivojlantirish va texnologiyalarni joriy etish hali ham rivojlanish bosqichida. Innovatsion startaplar soni nisbatan kam bo'lib, ilmiy-tadqiqot ishlarini tijoratlashtirish imkoniyatlari cheklangan. Innovatsion dastur va grantlar mavjud bo'lsa-da, ular Yevropadagi darajada keng ko'lamda emas.

❖ **Tadbirkorlik madaniyati va ta'lim**

- Yevropa: Yevropada tadbirkorlik ta'limi va tadbirkorlik madaniyati ancha rivojlangan. Universitetlar, kasb-hunar markazlari va tadbirkorlik uchun inkubatorlar keng miqyosda faoliyat ko'rsatib, tadbirkorlik ko'nikmalarini oshirishga katta hissa qo'shmoqda. Shuningdek, tadbirkorlik bo'yicha treninglar, mentorlik dasturlari va kurslar juda keng tarqalgan.
- O'zbekiston: O'zbekistonda tadbirkorlik madaniyati so'nggi yillarda rivojlanib bormoqda, ammo hali ham tadbirkorlik ta'limi va amaliy dasturlar nisbatan cheklangan. Tadbirkorlik bo'yicha trening va kurslar ko'paymoqda, lekin ular keng qamrovli emas va ko'p hollarda markazlashgan shaharlar bilan cheklangan.

❖ **Infratuzilma va logistika**

- Yevropa: Yevropa davlatlari tadbirkorlar uchun yuqori sifatli infratuzilma va logistika tizimlarini ta'minlaydi. Zamonaviy transport tizimlari, raqamli infratuzilma va keng miqyosli logistika xizmatlari orqali tadbirkorlar o'z mahsulotlarini oson va tez yetkazib berish imkoniyatiga ega.
- O'zbekiston: O'zbekistonda infratuzilma so'nggi yillarda rivojlanayotgan bo'lsa-da, ayrim hududlarda transport va logistika xizmatlari hanuz takomillashtirilishi zarur. Yevropa bilan solishtirganda raqamli infratuzilma va logistika tizimlari ko'lamida O'zbekiston hali ham ortda qolmoqda.

❖ **Raqobat muhiti**

- Yevropa: Yevropa davlatlarida raqobat muhiti nisbatan shaffof va erkin. Monopoliyalar kamaytirilgan bo'lib, kichik bizneslarning bozorga kirishi va ularda faoliyat olib borishi uchun qulay shart-sharoitlar mavjud
- O'zbekiston: O'zbekistonda ayrim sohalarda monopoliyalar mavjud bo'lib, bu kichik bizneslar uchun bozorga kirishda to'siqlar yaratadi. Raqobat siyosati Yevropaga qaraganda nisbatan zaifroq va monopoliyalar bozor dinamikasiga ta'sir ko'rsatishi mumkin.

Xulosa va takliflar. O'zbekiston tadbirkorlik uchun keng imkoniyatlar yaratmoqda, ammo huquqiy barqarorlik, moliyaviy resurslarga kirish, innovatsiyalarni qo'llab-quvvatlash, soliq tizimi va infratuzilma kabi sohalarda Yevropaga nisbatan ortda qolmoqda. Ushbu sohalarda rivojlanish uchun islohotlarni yanada chuqurlashtirish va tadbirkorlik muhitini

yaxshilash zarur. O‘zbekistonda tadbirkorlik muhitini yaxshilash uchun bir qancha chora-tadbirlarni amalga oshirish mumkin. Quyidagi takliflar tadbirkorlikni rag‘batlantirish, biznes muhitini yanada raqobatbardosh va barqaror qilishga yo‘naltirilgan:

- Xususiy mulkni yanada mustahkamlash;
- Barqaror va aniq qonunchilik tizimini yaratish;
- Kichik bizneslarga nisbatan qonunchilikni soddalashtirish;
- Moliyaviy manbalarni diversifikatsiya qilish;
- Startup ekosistemi rivojini qo‘llab-quvvatlash;
- Ta‘lim va malaka oshirish dasturlarini kengaytirish;
- Tadbirkorlik bo‘yicha ta‘limni takomillashtirish.

Muallifning fikricha, yuqorida keltirilgan takliflar O‘zbekistonda tadbirkorlik muhitini yaxshilash, innovatsiyalarni rag‘batlantirish va tadbirkorlik uchun yanada qulay sharoitlar yaratishga xizmat qiladi. Shuningdek, bu takliflar hududdagi kichik bizneslarning xalqaro bozorga chiqishi, innovatsiyalarni rivojlantirishi va turli moliyaviy, texnik va huquqiy qo‘llab-quvvatlashdan foydalanish imkoniyatlarini kengaytiradi. Bu imkoniyatlar iqtisodiy barqarorlikni ta‘minlash va tadbirkorlar uchun qulay biznes muhitini shakllantirishga imkoniyat yaratadi.

Адабиётлар/Литература/References:

1. Tadbirkorlik asoslari: kasb ta‘limi (iqtisodiyot) yo‘nalishi talabalari uchun o‘quv qo‘l. H. R. Hamroyev; O‘zbekiston Respublikasi oliy va o‘rta maxsus ta‘lim vazirligi. – T.: Yangi nashr, 2010. – 360 b.
2. B.J.Ishmuxamedov, A.A.Abdurasulov. Kichik biznes va tadbirkorlik: O‘quv qo‘llanma. – T.: O‘zbekiston Respublikasi Milliy gvardiyasi Harbiy-texnika instituti, 2018, -143 bet
3. Й. Ш умпетер Теория эконом ического развития. — М., 1982. 29-6.
4. Экономический словарь./ Багудина Е.Д., Болшаков А.К. и др.; /отв.ред. Архипов А.И. – М.: ТК Велби, Изд-во Проспект, 2004. -624 с
5. O‘zbek tilining izohli lug‘ati. – T.: O‘zbekiston milliy ensiklopediyasi, 2006, 663-664-b
6. Daron Ajemo‘g‘li, Jeyms A. Robinson: Mamlakatlar tanazzuli sabablari
7. S.V.Shishin. “Maloe predprinimatelstvo: suщnost, mesto i rol v natsionalnoy ekonomike”. M: Olma-press, 2012, 151-b.
8. <https://www.sciencedirect.com/>
9. <https://stat.uz/uz/>
10. <https://lex.uz/uz/>
11. Gazeta.uz
12. <https://www.statista.com>
13. Qalampir.uz
14. <https://kapital.uz>

SCIENCEPROBLEMS.UZ

IJTIMOYIY-GUMANITAR FANLARNING DOLZARB MUAMMOLARI

№ S/9 (4) – 2024

АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО- ГУМАНИТАРНЫХ НАУК

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

“Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb muammolari” elektron jurnali 2020-yil 6-avgust kuni 1368-sonli guvohnoma bilan davlat ro‘yxatiga olingan.

Muassis: “SCIENCEPROBLEMS TEAM”
mas’uliyati cheklangan jamiyati

Tahririyat manzili:

100070. Toshkent shahri, Yakkasaroy tumani, Kichik Beshyog‘och ko‘chasi, 70/10-uy. Elektron manzil:

scienceproblems.uz@gmail.com

Bog‘lanish uchun telefon:

(99) 602-09-84 (telegram).